

שם תני רמי בר חמא פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן במקדש, משום שנאמר (שם כז) "להעלות נר תמיד". הוא תני לה והוא אמר

והוא אמר לה. מפני מה תלמוד ויכיו משמע מהו קרא:

עין איה

בישראל. והנה לפעמים חיי תכונת הפרטים שבאומה להיות התשוקה החומרית פונה אל השכל והצדק, והחכמה היא ג"כ תעזור להשכיל במעשה ולהיטיב. אבל בבואה אל כלל האומה או יבטלו אלה התעודות, כי המגמה הכללית שבאומה תהי' רק להוסיף אומץ גופני וחומרי להרכות עצמה וחילה, מבלי להשקיע אם תרמס ברגלים כל חק ומשפט צדק. וכן התחכמה ביחס האומה תפעול רק להפיץ אורה והשכלה מופשטת למען הרבות כבודה והדרה בעולם. אבל לא למען הדריכה במעגלי צדק ומשלים. והוא חזיון נמצא ונהוג שגם האומות, שאנשים פרטיים כבר נמצא בהם שעורגים אל הצדק והיושר, האורה והחכמה, אבל הכלל, הכח הלאומי, מתנשא רק באגרוף ובחזקת יד, לא ידע רחם ולא יכיר יושר, והכמתו תשמש רק להיות בצעו. לא כאלה חלק יעקב, כל כבודנו הלאומי הוא המושה עם הכבוד הפרטי, חוקי ד', החוקים והמשפטים הצדיקים, הוא כבודנו נגד העמים, והמה מעמידים את חיי הכלל צדיקים וטהורים כחיי הפרט. התחכמה הכללית הלאומית, כחכמת היחיד הפרטי, תרדוף ביחוד לישר הדרכים המעשיים להכיר לידע להודיע ולהודיע, כי דעת ד' האמתית היא עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם ד'.

ע"כ הפתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקים בהם בשבת, ההוראה שיש במצב הגופני שראוי שיהי' מטבעו פונה אל הקדושה והצדק, וכן במצב השכל והחכמה שיהי' פונה אל הישרת המעשים בפועל, שימשך אחר הפתילה החומרית ולא ישוט רק באויר, לשאוף רוח התחכמות בלא תוצאות מעשיות טובות וצדיקות, כשם שהוא תעודת הפרט כן היא תעודת הכלל, אין מדליקין בהם במקדש, ששם אור הכלל מראה פעולתו וקדושתו. והנה כשהנטיה הגופנית היא רק לחומריות ותאוותיה הגופניות והנטיה השכלית היא רק לדברים מופשטים, א"א למצב הקדושה והמסור הטוב להתמיד באומה, וכן כיהי. כי אין לצדק בסיס חזק וטבעי, וצריך תמיד שיתקיים רק ע"י סיוע צדדי. למשל ההכרת של חיי החברה, "שמור לי ואשמור לך", אהוב בשביל שיאהבך, דבר זה אינו מתמיד, כי ימצאו עתים רבים שלא יספיקו הסמוכות הללו להחזיק את היושר המסלול, מאחר שאין לו מעיין טבעי, מקור יראת ד' וחיי צדק מאור תורת ד' שכלב פנימה מקומה, "עם תורתי בלבם". להעלות נר תמיד, צריך שתהי' השלחבת עולה מאליה, ולא ע"י דבר אחר. הצדק האלוהי, הקדושה וכל המדות הטובות, צריכות שימשכו מעומק הנפש בעצם הטבע מצד טהרת הגוף ע"י קדושת המצות שבפועל, ומצד טהרת הנשמה ואור השכל ע"י שמנה של תורה.

ובענפיה נייחן כל בריחי דמערבא. ארץ ישראל, היא מרכז האומה גם בימי גלותינו ופיזורינו, והשרויים בה בגלות המה הטובלים יסורין ומכאובים רבים, ואותן צריך לחזק ולאמץ בתור צדקה כללית השייכה לכלל ישראל. וצריך כל איש עשיר העם ד' לפשט ענפי צדקתו על אחינו יושבי א"י החולים והמעונים לצודדם ולחזקם, למען ירבו הישוב ותתכונן יותר ישיבת א"י. כלל הדבר שאם שבכלל תכונת השימוש בהצלחה צריכה שתהי' ההטבה לכל, כהא דמדלין על פום חנוותא, מ"מ הצדקה העקרית צריכה להיות טובת הכלל בתור עיקר ומרכז התעודות האומה קדושתה ותורת ד' אשר בקרבה, ובתור חסד וחסות והרחבה בכמות לחזק נפילת ארץ ישראל ותולשתה, שיהי' מצוה קבועה בכל דור ודור, זה הוא צביון העושר באופן הראוי לו.

ג. תני רמי ב"ר, פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת אין מדליקין בהם במקדש, הוא תני לה והוא אמר לה להעלות נר תמיד כדי שתהא שלהבת עולה מאליה ולא שתהא עולה ע"י דבר אחר. המשכת השמן אחר הפתילה שבשמונים של הדלקת נר שבת, והפתילה שתהי' כזאת שאין האור מסכסכת בה, תעיר עוד על השלמות המבוקשת שהיא תכלית השבת, קדושת הגוף וקדושת השכל באיזה צורה יהיו מבוני. הגוף העב והגס שכל מגמתו היא להרע כוס חיי התענוגים הגופניים אל פיהו, אין האור השכלי יכול להדבק בו, ישכיל אמנם במלאכות, ויגיד ג"כ דברי חכמה כגון, אליו הרוח, אבל החכמה לא תנוח בלבבו, רגע תחול עליו רוח חכמה מצד הטבע של צלם האלהים אשר בו יצר ה' את האדם שיהי' שואף לחכמה וצדק, אבל זה יהי' כרגע כי הנטיה החומרית תתגבר לכבות ולהכחות אור השכל. הגוף שהוא המנוח שהאור השכלי נאחז בו, צריך שיהי' נטהר באופן נאות שיהי' ה' האור מסכסכת בו כ"א קבועה. זאת היא תעודת הנפש השבת וקדושתה, להעיר את האדם על חיים של מנוחה, אי אפשר למנוחה שלמה כ"א בהיות הנטיה הגופנית כבר מוכשרת להיות נוטה מטבעה אל הקדושה הצדק והטוב. השמן, השכל, צריך ג"כ שיהי' באופן שיפעל על ההדרכה הגופנית לטובה, לא כשכל המתחכמים ללא חכמת אמת, שלמרות בינתם וחדות שכלם ילכו בשרירות לבם ויעשו כל תועבת ד' אשר שגא. החכמה הרצויה המביאה לאחרית ותקוה, שהיא כאמת חכמת ישראל, היא המדרכת את האדם בפעולותיו הגופניות בדרך ישרה, השמן שנמשך אחר הפתילה.

השבת היא הוראה הפרטית על ההשלמה שירדוף כל יחיד

ע"י מיכה ו. ת. 2. עיין ב"מ פא. א. 3. ישעיה נא. ו.

וזאת היא שלהבת העולה מאליה, ולא העולה ע"י דבר אחר. כשיש לאדם בפרט ולאומה בכלל כבר קנין קבוע לקדושה וליושר האמיתי, איננו צריך עוד דמיוני לעורר רוחו לסור מדרך רעה, כי כליותיו תעלונה משרים ו"אור צדיקים ישמח"ו.